

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 43/08-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť A. H., B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. P 61/94 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. P 61/94 p o r u š i l základné právo A. H., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. P 61/94 konal bez zbytočných prieťahov.

3. A. H. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. A. H. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokátky JUDr. E. L., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 24. januára 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť A. H., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta postup Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. P 61/94.

Zo sťažnosti vyplýva, že predmetom namietaného konania na okresnom súde je návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal zvýšenia výživného. Konanie vedené pod sp. zn. P 61/94 začalo 14. októbra 2002.

Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom zo 6. apríla 2004, ktorým návrhu čiastočne vyhovel. Po odvolaní sťažovateľa Krajský súd v Bratislave rozsudok prvostupňového súdu zrušil uznesením z 20. apríla 2005 a vec vrátil na nové konanie a rozhodnutie. Od vrátenia spisu okresnému súdu – 27. mája 2005, tento súd okrem niekoľkých prírpisov vyššieho súdneho úradníka adresovaných sťažovateľovi vo veci meritórne nekonal, z čoho sťažovateľ usúdil, že dochádza k zásahom do jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Okrem požiadavky na vyslovenie porušenia tohto základného práva a uloženia povinnosti okresnému súdu, aby vo veci konal, si sťažovateľ uplatnil aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk, ktoré odôvodnil predmetom sporu, ktorým je výživné na maloleté dieťa. Súčasťou návrhu petitu je aj návrh na priznanie náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa v sume 6 926 Sk.

II.

Z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. P 61/94:

- 14. októbra 2002 podali navrhovatelia 1. N. H. a 2. A. H. (sťažovateľ, pozn.), zastúpení JUDr. E. Ľ., za účasti kolízneho opatrovníka, návrh na zvýšenie výživného. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. P 61/94;

- 22. mája 2003 sa uskutočnilo pojednávanie;

- 9. septembra 2003 sa uskutočnilo pojednávanie;

- 6. novembra 2003 sa uskutočnilo pojednávanie;

- 27. januára 2004 sa uskutočnilo pojednávanie;

- 11. marca 2004 doručil vyjadrenie žalovaný;

- 18. marca 2004 sa uskutočnilo pojednávanie;

- 6. apríla 2004 sa uskutočnilo pojednávanie. Bol vyhlásený rozsudok;

- 4. júna 2004 sťažovateľ doručil odvolanie;

- 1. júla 2004 bol spis doručený Krajskému súdu v Bratislave (11 CoP 242/04);

- 27. mája 2005 bol spis vrátený okresnému súdu s uznesením č. k. 11 CoP 242/04-246 z 20. apríla 2005. Krajský súd v Bratislave zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie;

- 19. októbra 2005 okresný súd vyzval matku sťažovateľa, právnu zástupkyňu sťažovateľa a právneho zástupcu žalovaného na doloženie listinných dôkazov;

- 24. novembra 2006 okresný súd opätovne žiadal právnu zástupkyňu sťažovateľa i právneho zástupcu žalovaného o splnenie výzvy z 19. októbra 2005;

- 13. decembra 2006 právna zástupkyňa sťažovateľa reagovala na urgenciu súdu.

Na výzvu ústavného súdu z 24. januára 2008 doručila podpredsedníčka okresného súdu 25. marca 2008 vyjadrenie zákonnej sudkyne konajúcej vo veci, ktorá zhodne so zistením ústavného súdu chronologicky popísala doterajšie úkony okresného súdu. Navyše uviedla, že odporca, otec maloletých detí D. H., býva v SRN. Z dôvodu problémov pri doručovaní písomností muselo byť odročené pojednávanie nariadené na 22. marec 2003. Adresu odporcu okresný súd zisťoval aj prostredníctvom jeho právneho zástupcu

(13. septembra 2007), avšak bezúspešne. Podľa tvrdenia právneho zástupcu sa mu s jeho mandantom, odporcom, nepodarilo spojiť. Skutočnosť, že sa otec sťažovateľa zdržuje v zahraničí, sťažuje súdu vykonávanie dôkazov a je prekážkou v plynulosti konania.

Podpredsedníčka okresného súdu oznámila, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k otázke konania ústneho pojednávania vo veci vedenej na ústavnom súde nevyjadrila.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o zvýšenie výživného vedenom na okresnom súde pod sp. zn. P 61/94, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako odporca, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že napadnutá vec nie je právne zložitá. Zo spisu okresného súdu nevyplýva, že by konajúci súd žiadal správy od odborných inštitúcií alebo vykonával iné dokazovanie, pre ktoré by bolo možné považovať konanie za skutkovo zložitú, avšak skutočnosť, že sa odporca zdržuje v zahraničí a mení adresu pobytu, sťažuje doručovanie písomností pre neho. Túto okolnosť treba zohľadniť pri posudzovaní skutkovej zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa nezúčastňoval nariadených pojednávaní. Jeho právna zástupkyňa bola prítomná na všetkých nariadených pojednávaniach. Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne až do októbra 2005 poskytoval konajúcemu súdu potrebnú súčinnosť, avšak na výzvu okresného súdu z 19. októbra 2005 reagoval až po urgencii súdu, čo však významnou mierou neprispelo k dlhšiemu trvaniu konania.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v označenom súdnom konaní, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd vyhodnotil v rámci doterajšieho konania okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. P 61/94 tieto obdobia:

1. Od podania návrhu na začatie konania po prvé meritórne rozhodnutie

Návrh na zvýšenie výživného podal sťažovateľ v októbri 2002. Okresný súd meritórne rozhodol v apríli 2004. V tomto období boli pojednávania nariadované priebežne, medzi niektorými pojednávaniai však boli viacmesačné obdobia nečinnosti (prvé pojednávanie bolo nariadené až o sedem mesiacov po doručení návrhu, ďalšie potom o štyri mesiace).

2. Od júla 2004 do 27. mája 2005

Keďže sa spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave, toto obdobie nemožno hodnotiť z hľadiska plynulosti konania vedeného okresným súdom.

3. Od mája 2005 do podania sťažnosti ústavnému súdu v júni 2007

V tomto období okresný súd podľa pokynov krajského súdu vykonával dokazovanie, nenariadil však žiadne pojednávanie.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti podľa názoru ústavného súdu okresnému súdu možno vyčítať skutočnosť, že v právne nenáročnom spore nebol schopný právoplatne rozhodnúť viac ako päť rokov. Svedčí to o tom, že v celkovom hodnotení konania úkony súdu neboli efektívne. V konečnom dôsledku postup okresného súdu nevedol k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa, preto bol spôsobilý zasiahnuť do jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk.

Ústavný súd je toho názoru, že vyslovením porušenia základného práva nemožno účinne odstrániť porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, preto považoval za potrebné rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania vo vzťahu k efektivite jednotlivých úkonov vo veci vedenej pod sp. zn. P 61/94, berúc do úvahy správanie sťažovateľa a zohľadňujúc aj to, o čo v tomto konaní ide, považoval priznanie sumy 40 000 Sk sťažovateľovi za primerané.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti). Za dva úkony vykonané v roku 2007 patrí v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov odmena v sume dvakrát po 2 970 Sk, k tomu 2 x 178 Sk režijný paušál. Trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú sumu 6 296 Sk. Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH boli priznané v celkovej sume 7 492 Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2008